

Ježíš v Jeruzalémě

Texty na tento týden

L 9,51–53; 13,22; 17,11; 18,31; 19,28.45–48; 20,10–17.20–26; 1K 11,23–26

Základní verš

„Když už byl blízko a uzřel město, dal se nad ním do pláče.“ (L 19,41)

Poslední týden Ježíšova pozemského života se odehrával v Jeruzalémě. Během něho se odehrálo několik vypjatých scén: triumfální vjezd do města, Ježíšův pláč nad lhostejným Jeruzalémem, vyčištění chrámu, intriky a spiknutí, sklíčenost během poslední večeře, agónie v Getsemanské zahradě, zesměšňování a ponižování, fraška u soudu, potupné ukřižování a nakonec slavné vzkříšení. Nikdy předtím ani potom nebylo nějaké město svědkem tak rozhodujícího vývoje a pohybu v dějinách. Během tohoto týdne kulminoval kosmický konflikt mezi dobrem a zlem. Nikdo kromě Ježíše nerozuměl tomu, co se v Jeruzalémě vlastně odehrálo.

Ježíš navštívil během svého života Jeruzalém několikrát. Přestože jsou další zmínky o Ježíši v Jeruzalémě významné – Ježíš je přinesen do chrámu po narození (L 2,22–38), dvanáctiletý Ježíš vede diskuzi v chrámě (L 2,41–50), během pokušení byl Kristus postaven na vrchol chrámu (L 4,9–13) – na závěrečný týden Ježíšova života kladou všichni evangelisté největší důraz.

Slavnostní vjezd do Jeruzaléma

⁵¹Když se naplňovaly dny, kdy měl být vzat vzhůru, upjal svou mysl k cestě do Jeruzaléma ⁵²a poslal před sebou posly. Vydali se na cestu a přišli do jedné samařské vesnice, aby pro něho vše připravili. ⁵³Ale tam jej nepřijali, protože jeho tvář byla obrácena k Jeruzalému. (L 9,51–53)

Ježíš procházel městy i vesnicemi, učil a přitom stále směřoval k Jeruzalému. (L 13,22)

Na cestě do Jeruzaléma procházel Samařskem a Galileou. (L 17,11)

Vzal k sobě svých Dvanáct a řekl jim: „Hle, jdeme do Jeruzaléma a na Synu člověka se naplní všechno, co je psáno u proroků.“ (L 18,31)

Po těchto slovech pokračoval Ježíš v cestě do Jeruzaléma. (L 19,28)

Osobní studium

Ježíš se narodil v Betlémě, vyrostl v Nazaretě, učil, kázal a uzdravoval v Galileji, Samařsku, Judsku a Pereji. Celou dobu se však zaměřoval na jedno město – Jeruzalém. Lukáš ve svém evangeliu neustále zdůrazňuje, že Ježíšova cesta směřuje do Jeruzaléma (L 9,51.53; 13,22; 17,11; 18,31; 19,11.28).

Ježíšův poslední týden začíná slavnostním, královským vstupem do Jeruzaléma. Výsledkem byla jeho smrt na kříži, díky které jsme „ještě jako nepřátelé byli s Bohem smířeni“ (Ř 5,10).

Přečti si L 19,28–40. Pokus se vžít do děje. Představ si nadšení učedníků, kteří si určitě představovali, že se Ježíš stane králem a usedne v Jeruzalémě na trůn krále Davida. Jak se asi museli učedníci cítit na konci týdne, když Ježíš zemřel na kříži? Co se z toho můžeme naučit o falešných očekáváních?

Když se Ježíš narodil, mudrci z východu přišli do Jeruzaléma a ptali se: „Kde je ten právě narozený král Židů?“ (Mt 2,2). Nyní, několik dní před ukřižováním, když Ježíš a učedníci vcházejí do města, ozývá se Jeruzalémem hlasité volání: „Požehnaný král, který přichází ve jménu Hospodinově. Na nebi pokoj a sláva na výsostech!“ (L 19,38).

Tato scéna je naplněním proroctví: „Rozjášej se, sijnónská dcero, dcero jeruzalémská, propukni v hlahol! Hle, přichází k tobě tvůj král, spravedlivý a zachráněný, pokořený, jede na oslu, na oslátku, osličím mláděti“ (Za 9,9). Ježíš věděl, že radostné „Hosanna!“ (Mt 21,9) se záhy změní v nenávistné „Ukřižuj ho!“ (Mk 15,13.14) a nakonec na Golgotě zazní vítězné „Dokonáno jest“ (J 19,30).

Přestože se všechno odehrávalo podle věčného Božího plánu, učedníci byli tak ovlivněni tradicí a očekáváním, jež bylo v té době, že vůbec nepochopili Ježíšova předchozí varování o tom, co se stane a co to bude znamenat.

Aplikace

Kristus mnohokrát s učedníky otevřeně mluvil, ale oni ho neslyšeli. A pokud slyšeli, jeho slova pro ně byla tak v rozporu s jejich očekáváním, že je nebyli schopni pochopit. Co můžeš udělat pro to, aby ses nezatvrdil vůči některým biblickým pravdám? Kdy se ti naposledy stalo, že jsi v Písmu objevil něco, co jsi nečekal, co tě překvapilo či dokonce zaskočilo?

Očištění chrámu

⁴⁵Když vešel do chrámu, začal vyhánět ty, kdo tam prodávali, ⁴⁶a řekl jim: „Je psáno: ‚Můj dům bude domem modlitby‘, ale vy jste z něho udělali doupe lupičů.“ ⁴⁷Každý den učil v chrámě; velekněží však a zákoníci i přední mužové z lidu usilovali o to, aby jej zahubili, ⁴⁸ale nevěděli, jak by to měli udělat, poněvadž všechen lid mu visel na rtech. (L 19,45–48)

Osobní studium

Co je pro tebe nejdůležitější v textech zapsaných v L 19,45–48; Mt 21,12–17 a Mk 11,15–19? Co si myslíš, že je důležité pro váš sbor a církev – zvláště pokud vezmeš v úvahu, že společenství věřících je také „chrámem“ (Ef 2,21)?

Po slavnostním vstoupení do města, během kterého plakal nad Jeruzalémem (L 19,39–44), Ježíš navštívil chrám. Očištění chrámu zaznamenávají všechna čtyři evangelia. Jan zmiňuje vyčištění chrámu, které se událo na začátku Ježíšovy služby – o Velikonocích, pravděpodobně v roce 28 (J 2,13–25). Ostatní evangelisté zaznamenávají druhé očištění chrámu, které Ježíš vykonal na konci své služby – bylo to během Velikonoc v roce 31. Tyto dvě události vytvářejí určitý časový rámec Ježíšovy služby. Ukazují také na to, jak velmi Ježíši záleželo na svatosti chrámu a služby v něm – vždyť byla Bohem vytvořeným předobrazem pozemské i nebeské služby Spasitele. V Kristových činech také vnímáme jeho autoritu, s níž potvrzoval své mesiášské poslání.

Očištění chrámu – především to druhé – ukazuje, že Ježíš věděl, že brzy zemře a předobrazná služba v chrámě bude zanedlouho naplněna. Navzdory tomu – anebo právě proto – vyhnal z chrámového nádvoří ty, kteří jej svými činy znevažovali. Stále to byl Boží dům, stále to bylo místo, kde kněží přinášeli oběti, jež poukazovaly na závažnost hříchu a především na oběť Božího Beránka. Lidé, kteří přicházeli do chrámu s otevřeným a kajícím srdcem, měli mít možnost vidět a pochopit, kým je zaslíbený Mesiáš a co jeho oběť na kříži ve skutečnosti znamená. Chrám byl místem, kde mohli mnozí v Ježíši rozpoznat „Beránka, toho zabitého od počátku světa“ (Zj 13,8; BK).

Aplikace

Ježíš očištěním chrámu učinil dobrou věc – kromě jiného překazil obchody těm, kteří využívali náboženství a zbožnost pro svůj vlastní prospěch. Není někdy možné vidět tento problém i v našem společenství víry? Co je možné udělat pro to, aby určité osobní ambice či cíle nemohly blokovat náš úkol přivádět lidi blíže ke Kristu?

Zlí vinaři

¹⁰„V stanovený čas poslal k vinařům služebníka, aby mu odevzdali podíl z výnosu vinice. Ale vinaři ho zbili a poslali zpět s prázdnou. ¹¹Poslal k nim ještě jiného služebníka; oni i toho zbili, zneuctili a poslali zpět s prázdnou. ¹²Poslal ještě třetího; i toho zbili do krve a vyhnali. ¹³Tu řekl pán vinice: „Co mám dělat? Pošlu svého milovaného syna, na něho snad budou mít ohled.“ ¹⁴Když ho však vinaři spatřili, domlouvali se mezi sebou: „To je dědic. Zabijme ho, a dědictví bude naše.“ ¹⁵A vyvekli ho ven z vinice a zabili. Co tedy s nimi udělá pán vinice? ¹⁶Přijde, zahubí ty vinaře a vinnici dá jiným.“ Když to uslyšeli, řekli: „To přece ne!“ ¹⁷On na ně pohleděl a řekl: „Co tedy znamená slovo Písma: „Kámen, který stavitelé zavrhli, stal se kamenem úhelným?““ (L 20,10–17)

Osobní studium

Podobenství o zlých vinařích (L 20,9–19) je určitou lekcí z historie, která nás vybízí k opatrnosti. Hlavní postavou podobenství je Bůh, který projevuje trpělivou a nevyčerpateľnou lásku vůči bloudícím hříšníkům. Podobenství bylo adresováno židovským představitelům a vůdcům v té době – velekněžím a zákoníkům. Když Ježíše slyšeli, „poznali, že to podobenství vyprávěl o nich“ (L 20,19; B21). Toto podobenství je však aktuální i dnes – a to jak pro církve, tak pro každé sborové společenství i každého jednotlivce. Od Boha jsme přijali dar milosti, Bůh nám důvěřuje a touží po tom, abychom mu byli věrní a přijímali jeho lásku a dary. My jsme dnes „nájemci vinice“ a máme zodpovědnost za to, co nám Bůh svěřil.

V čem vidíš aktuálnost podobenství o zlých vinařích pro váš sbor i pro tebe osobně?

Místo vděčnosti, lásky a věrnosti měli nájemci pro pána vinice jen nenávisť, zlo a vzpouru. Pán vinice však posílá další a další služebníky, aby mu přinesli jeho díl úrody (L 20,10–12). Podobně i Bůh posílá své služebníky a proroky k Božímu lidu s poselstvím, aby se odvrátil od svých zlých cest (Jr 35,15). Odezva v podobenství i v reálném životě však byla stejná – odmítání a zatvrzení. Tuto obžalobu pronesl před svou smrtí i Štěpán: „Kterého z proroků vaši otcové nepronásledovali?“ (Sk 7,52; ČSP).

Spasení je dlouhým příběhem lásky. A přestože se zdá, že zlo znovu a znovu vyhrává, nakonec zvítězí Bůh a jeho království slávy. Po kříži přichází vzkříšení. „Kámen, který stavitelé zavrhli, stal se kamenem úhelným“ (Mk 12,10). Tento kámen se stane základním kamenem velkého chrámu, v němž bude přebývat Boží shromáždění – všichni zachránění, bohatí i chudí, židé i pohané, muži i ženy – všichni jako jeden lid.

Aplikace

Přestože mezi námi pravděpodobně není prorok, kterého bychom pronásledovali či mu vyhrožovali smrtí, i dnes jsme – stejně jako lidé kdysi – schopni odmítnout Boží posly. Jak si můžeme být jisti, že jsme připraveni přijmout poselství těch, kteří k nám v Božím jménu promlouvají?

Bůh a císař

²⁰Nespustili ho však z očí. Poslali své lidi, kteří měli předstírat, že to myslí upřímně, aby jej přistihli při výroku, pro nějž by ho mohli vydat vladařově moci a soudu. ²¹Otázali se ho: „Mistře, víme, že správně mluvíš a učíš a nestraníš nikomu, nýbrž učíš cestě Boží podle pravdy. ²²Je nám dovoleno dávat daň císaři, nebo ne?“ ²³Ježíš však prohlédl jejich záłudnost a řekl jim: ²⁴„Ukažte mi denár! Čí má obraz a nápis?“ Odpověděli: „Císařův.“ ²⁵Řekl jim: „Odevzdejte tedy to, co je císařovo, císaři, a co je Boží, Bohu.“ ²⁶A tak se jim nepodařilo, aby ho před lidmi přistihli v řeči; podivili se jeho odpovědi a umkli. (L 20,20–26)

Osobní studium

Během Ježíšova života bylo placení daní výbušným problémem. Kromě různých místních daní a poplatků bylo nejvíce diskutovanou otázkou placení římské daně. Když Judas Galilejský, „revolucionář“ a spoluzakladatel sekty zélótů, vedl okolo roku 6 vzpouru proti sčítání lidu, které nařídil vládce Quirinius (L 2,2), kromě jiného prohlásil, že placení daní císaři je zbabělost (Josephus Flavius, Židovská válka, 2.8.1).

Placení daní, různá mesiášská prohlášení a samozvaní mesiášové byli v této době příčinou pravidelných povstání a vzpour proti Římu. V této zjitřené situaci byla přímá otázka ohledně placení daní otevřenou provokací a zákonitě vedla ke konfliktu. Pokud by Ježíš odpověděl, že s placením daní souhlasí, postavil by se na stranu Říma, což by vedlo k jeho odmítnutí od mnoha lidí, kteří mu naslouchali. Kdyby placení daní Římu odmítl, znamenalo by to, že schvaluje předcházející vzpoury a jako zrádce by ho vydali moci a soudu vladaře (L 20,20).

Zákoníci a velekněží chtěli Ježíše chytit do pasti, z níž by již nemohl vyklouznout. Kristus však znal jejich smýšlení. Požádal, aby mu někdo půjčil denár, a prohlásil: „Odevzdejte to, co je císařovo, císaři, a co je Boží, Bohu“ (L 20,25). Život pod nadvládou císaře znamenal, že člověk každodenně používal mince s jeho podobiznou. To s sebou přinášelo určité závazky. Existuje však ještě větší povinnost a závazek, který vyplývá ze skutečnosti, že jsme stvořeni k Božímu obrazu a jsme mu zavázáni věrností.

„Ježíš nemluvil nijak vyhybavě, odpověděl na otázku přímo a otevřeně. V ruce držel minci, na níž bylo vyraženo císařovo jméno i jeho podoba. Prohlásil, že žijí-li pod ochranou římské moci, musí ji podporovat tak, jak žádá, pokud to není v rozporu s jejich povinností vůči Bohu. Měli se pokojně podřizovat zákonům země, ale především měli v každé době zachovat věrnost Bohu.“ (DA 602; TV 383)

Aplikace

Jakým způsobem můžeš být dobrým občanem své země a zároveň vědět, že tvé občanství je ve městě, jehož stavitel a tvůrcem je sám Bůh“ (Žd 11,10; Ef 2,19; Fp 3,20)?

Večeře Páně

²³Já jsem přijal od Pána, co jsem vám také odevzdal: Pán Ježíš v tu noc, kdy byl zrazen, vzal chléb, ²⁴vzdal díky, lámal jej a řekl: „Toto jest mé tělo, které se za vás vydává; to číňte na mou památku.“ ²⁵Stejně vzal po večeři i kalich a řekl: „Tento kalich je nová smlouva, zpečetěná mou krví; to číňte, kdykoli budete pít, na mou památku.“ ²⁶Kdykoli tedy jíte tento chléb a pijete tento kalich, zvěstujete smrt Páně, dokud on nepřijde. (1K 11,23–26)

Osobní studium

Ježíšova poslední večeře s učedníky byla něčím jiným než tradiční velikonoční hostinou. Starozákonní ustanovení Pesachu zdůrazňuje lidskou slabost v protikladu k velké Boží moci. Tak, jako bylo pro Izraelce nemožné vymanit se vlastní silou z egyptského otroctví, tak i pro nás je nemožné osvobodit se od hříchu. Vysvobození přichází od Boha jako dar jeho lásky a milosti. Tuto událost měli izraelité učit své děti, a tak předávat z generace na generaci (Ex 12,26.27). Vysvobození izraelského národa z egyptského otroctví se zapsalo do dějin jako Boží vykupitelský čin. Vysvobození lidstva z moci hříchu má svůj základ také v historické události, již bylo ukřižování Krista. Ježíš je obětovaným „velikonočním beránkem“ (1K 5,7). Večeře Páně je „veřejným vyznáním, ve kterém potvrzuje společenství věřících slavný a rozhodující smysl Kristovy smrti.“ (Berkouwer, Gerrit C. *The Sacraments*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1969, s. 193)

Večeře Páně je připomenutím, že „Pán Ježíš v tu noc, kdy byl zrazen“ (1K 11,23), den před ukřižováním, předal učedníkům důležité poselství, které si měli připomínat: Chléb a víno jsou symboly jeho těla, které se za ně láme, a jeho krve, která se za ně prolévá na odpuštění hříchů (Mt 26,28). Ježíšova smrt byla Božím prostředkem našeho vykoupení z moci hříchu. Kristova smrt je darem z nebe, díky němuž jsme zachráněni. Abychom na tuto skutečnost nezapomínali, Ježíš ustanovil slavení Večeře Páně.

Ježíšův výrok, že jeho krev „se prolévá za mnohé na odpuštění hříchů“ (Mt 26,28), platí až do konce času. Pokud tuto skutečnost nebudeme brát vážně či ji budeme zpochybňovat a budeme hledat jiný způsob spasení, znamená to odmítání Boha a cesty, kterou připravil pro naši záchranu. Když se scházíme, abychom jedli chléb a pili z kalicha, potřebujeme si uvědomit dvě zásadní záležitosti: (1) Kristus za nás zemřel. (2) Ježíšova smrt z nás učinila jedno „tělo“ – a proto společně stolujeme jako jedna rodina, jako společenství vykoupěných, kteří očekávají Kristův příchod. Večeře Páně je důležitou připomínkou toho, že dějiny mají svůj smysl a v životě existuje naděje.

Aplikace

Kristus vydal své tělo a svou krev, aby nás zachránil. Dává nám také zaslíbení věčného života. Co to pro tebe znamená? Jakým způsobem ti to přináší do života naději a jistotu?

Podněty k zamyšlení

„Jíst Kristovo tělo a pít jeho krev znamená přijímat jej za svého osobního Spasitele, věřit, že nám odpouští hříchy a že v něm jsme dokonalí. Budeme-li mít stále na mysli jeho lásku, zůstávat v ní a přijímat ji, budeme mít podíl na jeho povaze. Kristus musí být pro naši duši stejně důležitý, jako je pokrm pro naše tělo. Pokud pokrm nesníme a nepřijmeme do těla, nemá pro nás žádný význam. Podobně nám ani Kristus nemůže pomoci, pokud jej neuznáme za svého osobního Spasitele. Čistě teoretické poznání nám žádný užitek nepřinese. Musíme Kristem žít, přijímat jej do svého srdce, jediné tak se jeho život může stát naším. Musíme se nechat prostoupit jeho láskou a milostí.“ (DA 389; TV 245)

Otázky k rozhovoru

- 1. Představte si scénu, kdy Ježíš vyhání kupce z chrámu v Jeruzalémě. Jak se dá na víře vydělávat? Jak a kdy se náboženství stává obchodním zbožím? Jak se může stát náboženství otázkou prestiže a pýchy? Co můžeme jako církev udělat pro to, abychom nepodlehli tomuto pokušení a podvodu?*
- 2. Profesor filozofie Alex Rosenberg, autor knihy *The Atheist's Guide to Reality* (Ateistův průvodce realitou), se domnívá, že všechna realita a existence je plně materialistická. To znamená, že vše se může a musí dát vysvětlit pouze prostřednictvím fyzikálních jevů. Tyto skutečnosti samozřejmě nemají žádný cíl ani záměr – pro Boha zde není místo. Co je tedy smyslem vesmíru? Alex Rosenberg odpovídá: „Žádný neexistuje.“ A pokud by nás nesmyslnost a bezcílnost vesmíru měla přivést k depresi, autor nás vybízí, abychom ji brali vážně. Proč? Emoce a sklíčenost nejsou totiž ničím jiným, než určitým uspořádáním neuronů a chemických sloučenin – a to lze vyřešit léky. Tento pohled na svět a realitu je zcela v rozporu s tím, který je založen na víře v Krista a v to, co pro nás učinil. Jak popírá účast na Večeři Páně nihilismus a názory o nesmyslnosti vesmíru, jak je představuje ateismus?*